

Structuri in-service training: colegiile universitare pentru institutori

Studiu de caz

Centrul de Resurse și Aplicații pentru Învățământ, Iași

Introducere

După 1990, în România s-au înființat noi instituții care au drept scop pregătirea și perfecționarea diferitelor grupuri profesionale din învățământ – cadre didactice, directori, inspectori școlari și funcționari din cadrul Ministerului Educației, Cercetării și Tineretului. Printre aceste structuri se numără și Colegiile Universitare pentru Institutori, care vizează pregătirea inițială și formarea continuă a personalului didactic, specializate pe problematica învățământului preșcolar și primar, în scopul calificării și profesionalizării acestuia.

Problematika funcționării Colegiilor Universitare pentru Institutori

Funcționarea acestor instituții de învățământ superior se face în baza prevederilor Legii Învățământului Nr. 84/ 1995, republicată, art. 62, alin. (1): „Învățământul universitar de scurtă durată este de 3 ani (...) și este organizat în Colegii Universitare, în cadrul instituțiilor de învățământ universitar de lungă durată”; și art. 62, alin. (2): „Înființarea colegiilor universitare se aprobă de către Ministerul Învățământului la propunerea Senatului instituției de învățământ superior”. Specializarea pe care o oferă Colegiul Universitar pentru Institutori studenților săi, prevăzută și în art. 64 alin. (1) din lege, este aceea de „institutori pentru învățământul preșcolar și primar”. Aceștia se mai pot specializa pentru a preda în învățământul gimnazial, după caz, a unei discipline: „limbă străină, muzică, desen, educație fizică sau religie”.

În anul 2000 s-a desfășurat, la Sinaia, o **conferință națională pe tematica politicilor instituționale**, organizată de Consiliul Național de Formare a Personalului Didactic din Învățământul Preuniversitar, în cadrul căreia s-a abordat și problema colegiilor universitare pentru institutori – cadrul legislativ, organizare și curriculum. La discuțiile organizate pe această temă au participat cadre didactice universitare colaboratoare în cadrul colegiilor, rectori ai universităților în cadrul cărora funcționează aceste instituții de învățământ

superior de scurtă durată și reprezentanți ai Ministerului Educației Naționale. În urma dezbaterilor s-a elaborat o analiză-diagnostic a situației funcționării acestor instituții, evidențiindu-se punctele tari, punctele slabe, oportunități și amenințări.

Dintre *punctele tari* s-au evidențiat:

- ♦ compatibilitatea cu tendința internațională;
- ♦ dobândirea unui statut profesional ridicat, prin studii superioare de scurtă durată;
- ♦ multiplicarea ofertelor de formare;
- ♦ alegerea profesiei într-un moment de maturitate psihologică.

Ca *puncte slabe*, s-au remarcat:

- ♦ criterii nediferențiate suficient, pentru selecția candidaților la înscrierea în colegiu;
- ♦ procentajul scăzut al cadrelor didactice universitare titulare;
- ♦ paralelism între această formă de învățământ universitar și activitatea derulată în cadrul Departamentului de Pregătire a Personalului Didactic;
- ♦ imposibilitatea titularizării cadrelor didactice metodiste.

Dintre *oportunități*, s-au menționat:

- ♦ întărirea legăturii dintre instituțiile-cheie, în domeniu, pe plan local;
- ♦ colaborarea cu Școlile Normale, sub aspectul resurselor umane și materiale;
- ♦ flexibilizarea curriculum-ului în raport cu pregătirea din liceu;
- ♦ parteneriate cu instituții similare din străinătate.

Amenințările cele mai importante au constat în:

- ♦ inflația de cadre didactice pe piața muncii;
- ♦ contestarea celei de a doua specializări de către învățământul universitar de lungă durată;
- ♦ slaba legătură școală-comunitate;
- ♦ resurse financiare limitate.¹

Prin intermediul acestei analize s-a realizat o *imagine de ansamblu asupra problemelor și reușitelor funcționării acestei forme de învățământ universitar de scurtă durată*, în acel moment. S-a constatat că majoritatea participanților au

¹ Analiza-diagnostic elaborată în cadrul Conferinței Naționale de la Sinaia, abordând tematica politicilor instituționale, este formulată conform relatărilor d-nei prof. univ. dr. Carmen Crețu, cadru didactic universitar la Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea „Al. I. Cuza”, Iași, participant la conferință.

semnalat necesitatea înființării unei astfel de instituții, aliniindu-ne, astfel, la standardele internaționale de funcționare a învățământului superior. Prin intermediul acestor colegii universitare s-a creat posibilitatea unei specializări aprofundate, pentru cadrele didactice din învățământul preșcolar și primar care doresc să-și continue studiile, pentru absolvenții de liceu, altul decât Școala Normală și pentru acreditarea în profesia didactică a unor cadre didactice suplinoare. S-a precizat că cea mai importantă nerezită în sensul funcționării eficiente a acestei instituții a fost cea a nediferențierii suficiente a criteriilor de admitere a candidaților, utilizate pentru absolvenții școlilor normale și pentru cadrele didactice, față de cele folosite pentru absolvenții celorlalte licee. Deși o oportunitate majoră o reprezenta colaborarea între cadrele didactice din universitate, cele din școala normală și educatoarele și învățătoarele din școlile de aplicații, fenomenul inflației de cadre didactice pe piața muncii și lipsa resurselor financiare pentru organizarea eficientă a activităților în cadrul colegiilor erau amenințări dificil de estompat la acel moment.

Sistemul Colegiilor Universitare pentru Institutori afiliate Universității „Al. I. Cuza”, Iași analiză – diagnostic

Din 1998 funcționează, în cadrul Facultății de Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea „Al. I. Cuza”, Iași, **Departamentul Colegiilor Universitare pentru Institutori**. Acest departament are un rol administrativ de supervizare a activității colegiilor din teritoriu, afiliate facultății – colegiile din Botoșani, Piatra Neamț, Bârlad și Iași. Raportat la problematica funcționării acestor instituții, în 2002, în cadrul Centrului de Resurse și Aplicații pentru Învățământ, s-au derulat o serie de întâlniri ale cadrelor didactice universitare care predau disciplinele limbă și literatură română, literatură universală și literatură pentru copii, matematică și disciplinele din modulul psihopedagogic, din toate colegiile; aceste întâlniri s-au finalizat prin elaborarea unei analize de nevoi.

Dintre *punctele tari*, cele mai importante sunt:

- ♦ raportarea la standardele europene de pregătire și certificare a cadrelor didactice din învățământul primar;
- ♦ implicarea cadrelor didactice universitare pe segmente compatibile în predarea la C.U.I.;
- ♦ deschidere către cercetare – acțiune;
- ♦ posibilitatea accesării de către studenți a bazei de date a universității;
- ♦ suportul psihopedagogic aferent disciplinelor de profil. S-au remarcat următoarele *puncte slabe*:
- ♦ incoerența tematică existentă în programă;
- ♦ discrepanța dintre numărul de ore alocate unei arii curriculare și conținuturile de predat;
- ♦ teoretizare excesivă;
- ♦ comunicare deficitară între C.U.I. Iași și celelalte colegii afiliate din teritoriu;
- ♦ inexistența unei programe orientative de referință pentru toate colegiile;

- ♦ discrepanța dintre pregătirea profesională anterioară a celor care se înscriu la Colegiu;
- ♦ lipsa unei baze materiale adecvate proprii colegiului;
- ♦ lipsa de comunicare între profesorul de pedagogie, îndrumătorul de practică pedagogică, învățător/educatoare și metodist.

Oportunitățile au constat în:

- ♦ cointeresarea cadrelor didactice care predau la Școala Normală în vederea implicării în activitatea didactică desfășurată la C.U.I.;
- ♦ organizarea de întâlniri și dezbateri între cadrele didactice care predau la C.U.I. (din preuniversitar și universitar) pe arii curriculare, pentru optimizarea predării;
- ♦ voluntariatul învățătorilor, educatorilor și metodiștilor;
- ♦ pregătirea viitorilor institutori exclusiv pentru grădiniță și ciclul primar;
- ♦ prelungirea formării inițiale până la Definitivat (Mentorat);
- ♦ planuri de Învățământ diferențiate pentru evaluarea gradului de instruire inițială a studenților.

Principalele *amenințări* erau:

- ♦ lipsa unui parteneriat real între factorii implicați în activitatea C.U.I. (M.E.C., Universitate, F.P.P.S.E., cadre didactice);
- ♦ salarizare necorespunzătoare a cadrelor didactice C.U.I.;
- ♦ selecția deficitară a candidaților la C.U.I.;
- ♦ cadru legislativ incoerent și confuz;
- ♦ scăderea numărului de locuri de muncă și a salariilor în învățământ;
- ♦ lipsa pregătirii sistematice continue și a unei evaluări formative.

În concluzie, rezultatele acestei analize-diagnostic ilustrează unele reușite și unele probleme ale funcționării și organizării sistemului colegiilor universitare afiliate acestei facultăți. Rezolvarea parțială a acestor probleme a fost posibilă și prin înființarea C.R.A.I. Prezentăm în continuare „o imagine concretă” a rolului și activității acestui centru, experiență pe care o recomandăm a fi repetată și în alte centre universitare.

Studiu de caz – Centrul de Resurse și Aplicații pentru Învățământ, Iași

Pentru buna derulare a activităților specifice în cadrul Colegiilor Universitare pentru Institutori, afiliate Universității „Al. I. Cuza” din Iași, în 2000, s-a proiectat deschiderea unui Centru de Resurse și Aplicații pentru Învățământul primar, cu finanțare de la Banca Mondială, Grant 239, aprobat de către Consiliul Național de Finanțare a Învățământului Superior. Din 2001 acest centru funcționează oficial, fiind dotat și amenajat conform standardelor internaționale.

Obiectivele funcționării acestui centru vizează:

1. Asigurarea unei baze materiale și punerea la dispoziția studenților din colegiile universitare pentru institutori a unor echipamente electronice corespunzătoare

derulării, în condiții optime, a activităților specifice acestei instituții de învățământ superior.

- Inițierea de posibilități de dialog între cadrele didactice din învățământul universitar și cele din învățământul preuniversitar - profesori metodiști din cadrul Școlilor Normale, educatoare și învățătoare din școlile de aplicații și cadrele didactice universitare din cadrul Facultății de Psihologie și Științe ale Educației, a Facultății de Litere, a Facultății de Teologie ortodoxă și a Institutului de Teologie catolică din cadrul Universității „Al. I. Cuza” din Iași.
- Achiziționarea de aparatură electronică performantă și elaborarea unor materiale audio-video de suport pentru derularea activității pe parcursul practicii pedagogice.
- Organizarea și desfășurarea unor cursuri, altele decât cele derulate în cadrul colegiilor, oferite de către instituții guvernamentale și non-guvernamentale în domeniu, pentru completarea formării inițiale și continue a personalului didactic din învățământul preuniversitar.

Dintre activitățile derulate prin intermediul centrului se remarcă: organizarea atelierelor de lucru în vederea elaborării unei programe – cadru care să cuprindă conținuturi unice pentru diferite arii curriculare, pentru Colegiile Universitare de Institutori afiliate Universității „Al. I. Cuza”, Iași; desfășurarea workshop-ului „Exerciții de proiectare didactică pentru învățământul primar” și editarea materialelor elaborate; inițierea și monitorizarea programului de cercetare „Identificarea copiilor înalt abilitați și consiliere pentru proiectarea unui curriculum diferențiat”; crearea de software și suporturi de curs video, la diverse discipline școlare, pentru ciclul primar; organizarea unui forum C.R.A.I.

În **concluzie**, în aceste condiții, studenții din aceste colegii pot beneficia de o ofertă diversă de materiale - suport pentru practica pedagogică și pot utiliza echipamentele electronice din dotare. De asemenea, aici se desfășoară multe dintre cursurile și seminariile aplicative. De asemenea, în cadrul centrului, s-au derulat numeroase activități cu profil educațional, organizate de diverse organizații guvernamentale și non-guvernamentale din județ: Inspectoratul Școlar Județean, Casa Corpului Didactic, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea „Al. I. Cuza”, unele școli generale și primare din municipiul Iași, Asociația de asistență psihopedagogică și socială pentru copiii și tinerii cu abilități înalte – RO-Talent, Direcția Județeană de Tineret și Sport. Dintre cele mai importante activități, de remarcat este organizarea unui simpozion național pentru cadrele didactice din învățământul primar, mai 2003.

- Ghid metodologic pentru studenții colegiilor universitare pentru institutori* – care conține această analiză diagnostică referitoare la starea actuală a colegiilor afiliate universității ieșene și structura și conținuturile unor programe-cadru pentru disciplinele

principale care se parcurg în colegii – limba și literatura română, literatura universală și literatura pentru copii, matematica și aritmetica și disciplinele din cadrul modulului psihopedagogic.

Concluzii finale

Reprezentând, pentru România, în mod cert, o prioritate pentru creșterea calității învățământului preuniversitar – în special pentru nivelurile preșcolar și primar – problematica funcționării colegiilor universitare pentru institutori merită să fie în continuare în atenția managementului de nivel superior din domeniul educației (ministerul de resort, universități publice). Experiența C.R.A.I., derulată pe parcursul a aproape trei ani, a demonstrat, considerăm noi, cu suficiente argumente, faptul că, beneficiind de sprijinul universitarilor și al partenerilor din învățământul preuniversitar, colegiile universitare pentru institutori reprezintă, în actuala etapă a reformei învățământului, o „instituție” care poate furniza o parte din soluțiile dorite și așteptate.

Cercetător Laura DUMBRĂVEANU
Institutul de Științe ale Educației, București

Bibliografie

- *** Ministerul Educației Naționale, *Legea Învățământului* Nr. 84/ 1995
- *** *Broșură* elaborată ca rezultat al discuțiilor derulate în cadrul *Conferinței Naționale privind problematica politicilor instituționale pentru învățământul superior*, organizată de către Consiliul Național de Formare a Personalului Didactic din Învățământul Preuniversitar în parteneriat cu Ministerul Educației Naționale, Sinaia, 2000
- *** *Broșură pentru prezentarea Colegiilor Universitare pentru Institutori (C.U.I.) afiliate Universității „Al. I. Cuza”, Iași*, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației
- *** *Broșură* elaborată ca rezultat al discuțiilor în cadrul workshop-urilor derulate la Centrul de Resurse și Aplicații pentru Învățământ (C.R.A.I.), însumând părerile cu privire la elaborarea unui *cadru comun de referință pentru structurarea curriculum-ului C.U.I. Iași*, februarie – mai, 2002